

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið
Skrifstofa orkumála
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Reykjavík, 29. janúar 2026
E-2026-014/00.11

Efni: Breytingar á raforkulögum (verkefni Raforkueftirlitsins)

Við er til máls nr. S-8/2026 sem auglýst er til umsagnar í samráðsgátt stjórnvalda. Um er að ræða áform um breytingar á raforkulögum nr. 65/2003 með áherslu á að styrkja hlutverk og sjálfstæði Raforkueftirlitsins (ROE) til samræmis við Evróputilskipun 2009/2024/EB. Landsvirkjun hefur kynnt sér áformin og þakkar tækifærið til umsagnar.

Landsvirkjun hefur áður stutt breytingar stjórnvalda til að tryggja betur sjálfstæði ROE í störfum sínum og telur þær breytingar sem hér eru áformaðar jákvæðar. Fyrirtækið styður heilshugar markmið áformaðrar lagasetningar um að auka svigrúm ROE til ákvörðunar gjaldskrár og tekjumarka sérleyfisstarfsemi, m.a. varðandi ávöxtunarkröfur, án þess að löggjöf eða reglugerðir takmarki það með of nákvæmum fyrirmælum.

Fyrirtækið hefur ítrekað komið á framfæri mikilvægi þess að ákvörðun tekjumarka byggist á sanngjörnum og faglegum forsendum og leiði ekki til óþarfa hækkana á flutningsgjaldskrár eða aukins kostnaðar í raforkukerfinu, sem hefur óbein áhrif á raforkuframleiðendur og endanlega notendur. Mikilvægt er að tryggja gagnsæi við setningu tekjumarka, skýra rökstuðning ákvarðana og halda virku samráði við hagsmunaaðila. Jafnframt þarf að vera til staðar skýr vettvangur til að koma á framfæri athugasemdum við framkvæmd reglnanna.

Landsvirkjun bendir sérstaklega á að samkvæmt dómi Evrópudómstólsins í máli C-718/18 ber eftirlitsaðila á raforkumarkaði (ROE) (e. National Regulatory Authority eða „NRA“) að hafa einkarétt og fullt svigrúm til að ákveða gjöld eða að lágmarki aðferðafræði þeirra og taka sjálfstæðar ákvarðanir án íhlutunar löggjafa, ráðherra eða annarra stjórnsýsluaðila um efnisleg viðmið sem móta útkomuna. Sérstaklega er áréttað að 37. gr. raforkutilskipunar (2009/72/EB) feli ROENR í hendur að „festa eða samþykka“ gjöld eða aðferðafræði og að aðskilnaður frá pólitískum aðilum verði að vera raunhæfur og virkur. Ef bindandi töluleg viðmið eða reglur, sem skerða matsheimild ROE, eru fyrirfram ákveðin utan regluverks ROE sjálfs, brýtur sú framkvæmd í bága við tilskipunina eins og hún er túlkuð í dómnum. Ljóst er að 12. gr. raforkulaga og reglur um tekjumörk festi lykilþætti við útreikning, t.d. meðferð rekstrarkostnaðar og yfirfærslu tekna, með þeim hætti að svigrúm ROE til sjálfstæðrar reglusetningar og mats sé of þröngt. Slík forskrift í lögum, eða reglugerð, sem hefur úrslitáhrif á gjaldtöku, samræmist því ekki kröfum raforkutilskipunarinnar.

Við næstu skref í útfærslu frumvarps leggur Landsvirkjun áherslu á eftirfarandi:

- Tryggt verði að 12. gr. raforkulaga bindi ekki hendur ROE heldur verði eftirlitinu gert kleift að undirbyggja eigið mat og ákvarðanir í samræmi við tilskipun 2009/72/EB og dóm Evrópudómstóls sem vísað er í hér að ofan.
- Tryggt verði að ákvarðanir ROE séu gagnsæjar og jafnræðis gætt, þar með aðgengi að öllum upplýsingum sem liggja að baki ákvörðunum. Að sama skapi verði hægt að kæra slíkar ákvarðanir. Í dag er flestum ákvörðunum ROE vísað frá úrskurðarnefnd raforkumála og ROE sem og Landsnet hafna því að veita aðgang að öllum gögnum sem brýtur alfarið í bága við framangreindan dóm sem og Raforkutilskipun sem hefur verið tekin upp í EES samninginn.
- Skoðað verði gaumgæfilega hvort nauðsynlegt verði að gera ráð fyrir auknu fjármagni fyrir útvíkkuð verkefni ROE. Ljóst er að breytingarnar muni krefjast aukins vinnuframlags og

mögulega nýrrar sérþekkingar. Mikilvægt er að ROE sé tryggt nægjanlegt fjármagn til að sinna hlutverki sínu.

Landsvirkjun ítrekar stuðning sinn við frumvarpsáform og að Raforkueftirliti sé tryggt raunverulegt og virkt sjálfstæði. Fyrirtæki hér á landi starfa á alþjóðlegum raforkumarkaði og mikilvægt er að tryggja samfellu við evrópska lagaumgjörð. Gæta þurfi þess að ákvarðanir séu byggðar á skýrum og fyrirsjáanlegum reglum og komið veg fyrir óvissu fyrir aðila á samkeppnismarkaði. Fyrirsjáanleiki, hagkvæmni og traust mun styðja við og auka samkeppnishæfni Íslands.

Virðingarfyllt,

Kristín Linda Árnadóttir
Aðstoðarforstjóri

Rafnar Lárusson
Framkvæmdastjóri fjármála og upplýsingatækni